

Mantrailing - Umetnost pasjega nosu 2. del

Tujko 'mantrailing' smo opisno prevedli kot obliko pasjega iskanja po individualnem vonju človeka. Natančneje lahko zapišemo, da 'mantrailing' pes išče kronološko (pomeni: pri iskanju izključuje starejši vonj določenega človeka in sledi človeškemu vonju, ki je svež). Na koncu iskanja človeka identificira na podlagi t. i. temeljnega človeškega vonja, ki ne podleže spremembam katerih vzrok bi bil nanos kozmetičnih sredstev, uživanje hrane ali pijače, seganje po narkotikah, zdravilih, počutje človeka. 'Mantrailing' pes bodisi vrvežu urbanega okolja ali v umirjenosti narave osredotočeno in predano sledi padlim človeškim celicam, ki nosijo temeljni vonj. Pasja vnema na sledi botruje odločitvi, da se bo 'mantrailing' iskanje najvarneje odvijalo na slednem povodcu, ki omogoča fizično vez med vodnikom in psom. Med obvezno opremo psa vključimo udobno oprsnico s pripenjanjem na križnem delu in odsevno telo/lučko, ki zagotavlja vidljivost psa. Vodnik potrebuje rokavice, odseven jopič, udobno obutev. Vendar se specifika 'mantrailing' iskanja nadaljuje tudi na področje timskega dela. 'Mantrailing' tim sestavljajo trije člani: pes, vodnik in nepogrešljivi spremljevalec, ki morajo delovati homogeno, saj le tako njihovo delo na treningu in v realnih situacijah prinese želen rezultat - najdbo pogrešanega. Spremljevalec ima dve poslanstvi. V stvarnih okoliščinah iskalnih akcij spremlja vodnika in psa z namenom opozarjanja na dogajanje v okolju (promet), na vadbah sodeluje z vodnikom pri usmerjenem delu in aplikaciji učnih procesov. V nadaljevanju se bomo poigrali s vprašanjem: kako 'navadni' smrček izurimo v 'mantrailing' smrček?

Pasma, genetika ali morda usmerjeno šolanje?

Kaj je tisto, kar prevlada? Zgrešeno je trditi, da eden izmed elementov nadvlada drugega. Preplet naštetih postavk daje nekakšen ideal 'mantrailing' psa. Poglejmo o čem govorimo.

Pasme

Splošno prepričanje nam sporoča, da so nekatere pasme skorajda ustvarjene za 'mantrailing' obliko iskanja. Gotovo je večina v vlogi 'mantrailerjev' opazila bloodhounds (pse Sv. Huberta). Če se prepričanje množice ni oblikovalo skozi opazovanje realnega življenja se je gotovo ob gledanju televizijskih serij ali filmov. Na tej

točki se pri veliki večini ljudi pripovedka o idealu 'mantrailerja' zaključí. Mantrailing način iskanja enačimo s psom Sv. Huberta. Morda zgolj strokovnjaki pomislijo, da bi med izbrane 'mantrailing' pasme morebiti lahko vključili bigle (zajčarje), basete, lovci bi morda dodali še bavarske barvarje in hanoverance. Naštevanje za 'mantrailing' primernih pasem kaj kmalu naleti na visok in neprehoden zid.

Izkušnje kažejo, da tovrsten pasemski predsodek ne bo držal, saj med 'mantrailerji' zasledimo pse različnih pasem. Če omenimo samo nemške kratkodlake ptičarje, weimarske ptičarje, angleške koker španjele, vižle, različne vrste ovčarjev (nemški, belgijski, mejni itn.), labradorje in ne nazadnje mešance.

Skratka (ne)pasemska družčina je pisana in zanimiva. Katera je torej značilnost, ki odigra odločilno vlogo in je zaželena pri 'mantrailing' psih različnih (ne)pasem? Nanjo vpliva ...

... genetika.

Vodniki 'mantrailerjev' bi enoglasno odgovorili - delo z nizkim nosom (in dodali izrazita želja po sledenju). In nekateri psi jo nosijo že znotraj genetskega materiala. Ne glede na (ne)pasmo je delo s takšnimi predstavniki (ne)pasme lažje. Nikakor pa ne bomo pri oblikovanju 'mantrailing' psa uspešni četudi imamo še tako 'idealno' (ne)pasmo in to celo v tesni povezavi z genetiko, če nismo večji poznavalci pasjih ...

... učnih procesov.

'Mantrailing' pes mora živeti za sledenje. Sledenje je način življenja. Želja po nosnem delu na sledi prevlada celo nad željo po hrani ali igri. Dejavnost sama tj. sledenje je psu samonagrajujoča aktivnost. Tovrstni psi so vedno pripravljene slediti. Pri oblikovanju želje po iskanju sam način pasje izvedbe sledenja (bodisi nizek ali visok nos) stopi v ozadje.

Vendar opisana točka genetike oziroma način uporabe nosu in želja psa po nosnem udejstvovanju potrebuje strokovno nadgradnjo, saj 'mantrailing' pes ne sme slediti katerikoli vonj, temveč vonj čisto določene osebe. Učnim procesom se tako ne moremo izogniti. Odlično potezo bomo storili, če začnemo 'mantrailing' psa oblikovati v obdobju mladička. Prvi koraki v učni proces morajo biti premišljeni, natančno načrtovani, zato zaupajte samo strokovno usposobljenim osebam, ki bodo pri učenju ubrale učinkovite poti in vlekli poteze, ki vas bodo pripeljale do končnega 'šah-mat' trenutka.

Začetni koraki v šoli mantrailinga

Nemogoče je v nekoliko vrsticah natančno zapisati celoten in kompleksen proces učenja iskanja, ki smo ga poimenovali 'mantrailing' (iskanje individualnega človeškega vonja). Potrudila se bom predstaviti začetne in bistvene korake, ki gradijo čvrste temelje na katerih nato postopoma gradimo celotno 'mantrailing' zgodbo.

Bistvo celotne mantrailing zgodbe - človek in njegov vonj

V splošnem 'mantrailing' pes išče vonj človeka, zato se vsebina zgodbe vrti okoli oblikovanja nagrajujoče izkušnje psa ob vonju človeka. Poenostavljen zapis: (vonj) človeka moramo klasično pogojiti s primarno nagrado (hrano/igračo). Vonj človeka mora pri 'mantrailing' kosmatincu sprožiti pozitivne občutke, ki jih daje sam proces hranjenja ali igre v interakciji psa s človekom.

Pozitivno interakcijo gradimo skozi vsakodnevne aktivnosti socializacije (privanja) psa v odnosu do okolja, ki vključuje srečevanje z različnimi ljudmi (starejši, invalidi, otroci, uniformirani itn.). Gotovo moramo tovrstno spontano izkušnjo premišljeno in strokovno nadgraditi z načrtovanimi 'mantrailing' treningi.

Uvodni treningi se osredotočajo na krajša 'iskanja', ki psa uspešno pripeljejo do cilja - osebe/markerja, ki psa izdatno nagrajuje s hrano/igranjem. Uspešnost 'iskanj' si zagotavljamo s prilagoditvami okolja (začetne stopnje zahtevajo uspešnost psa) in skrivanjem oseb, ki so psu znane in so vsebinsko spravljene v pasjem predalčku 'pozitivnih izkušenj/asociacij'. 'Uvodne iskanje' osebe so navadno družinski člani, prijatelji s pasjih treningov, družinski prijatelji.

Pri tej stopnji smo izjemno pozorni, da kuža pride do skrite osebe z nosnim delom, preko vonjskega tunela (oblak celic človeškega vonja), ki ostanja izza odhajajoče osebe. Oblak celic se v začetku zadržuje v zraku, nato se postopoma spušča, dokler na koncu delci človeškega vonja padejo na tla. Celoten proces spuščanja delcev traja uro ali celo več. Odvisen je predvsem od (višine in teže) osebe in vremenskih pogojev. Veter na primer celice odnaša, vročina povzroči, da se celice dlje časa zadržujejo nad površjem, trava, ograde, stene stavb delujejo kakor magneti in podobno.

Nosno delo psa se v začetni stopnji začne kmalu po odhodu osebe do dogovorjenega skrivališča, zato pasji nos potuje skozi vonjski tunel in ko kuža prispe do skrivališča je nemudoma deležen primarne nagrade. Tako se postopoma oblikuje tesna povezava med iskanjem, vonjem in nagrado.

Izjemnega pomena pri začetni stopnji je izogibanje najdbam s pomočjo oči (pes mora uporabljati nos), težnja k pasji uspešnosti in uporaba primarne nagrade (hrana, igrača), ki za psa nosi najvišjo vrednost.

Zaplet zgodbe - iskanje natančno določene osebe

Pri mantrailingu se zgodba malce zaplete, saj moramo psa naučiti slediti vonj določene osebe. V nasprotnem se 'mantrailing' oddalji od prvotne definicije 'kronološkega iskanja posameznika'. V učnem procesu materi naravi prepustimo kronološkost iskanja, saj se kuža skoti z genetskim materialom, ki mu zapoveduje iskanje najmlajšega vonja. Dejstvo, da mora pes slediti vonj določenega posameznika zahteva učni proces. Pri tem se poslužujemo t. i. identifikacijskega predmeta (osebne predmeta osebe, ki ji mora pes slediti). S pomočjo klasičnega pogojevanja naredimo most med vonjem identifikacijskega predmeta, osebo in procesom iskanja.

Od tod naprej 'mantrailing' odpira številna pestra poglavja. Strokovno podkovani 'mantrailerji' vam jih bodo z veseljem predstavili in vam pomagali v procesu preobrazbe navadnega pasjega smrčka v 'mantrailing' smrček.